

*Астрономічна  
картина світу в  
історичних  
романах Ліни  
Костенко*





**Костенко Ліна**

**Василівна**

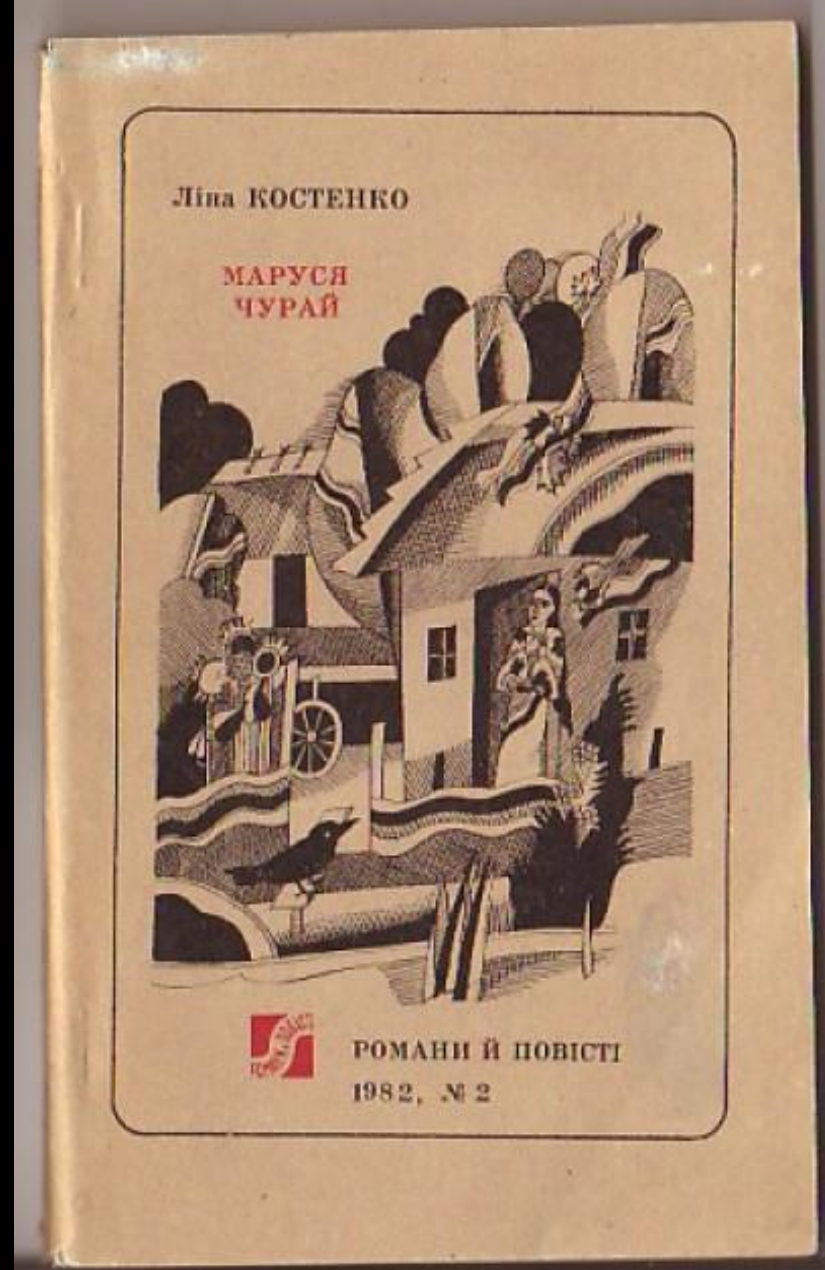
нар. 19 березня 1930 р.

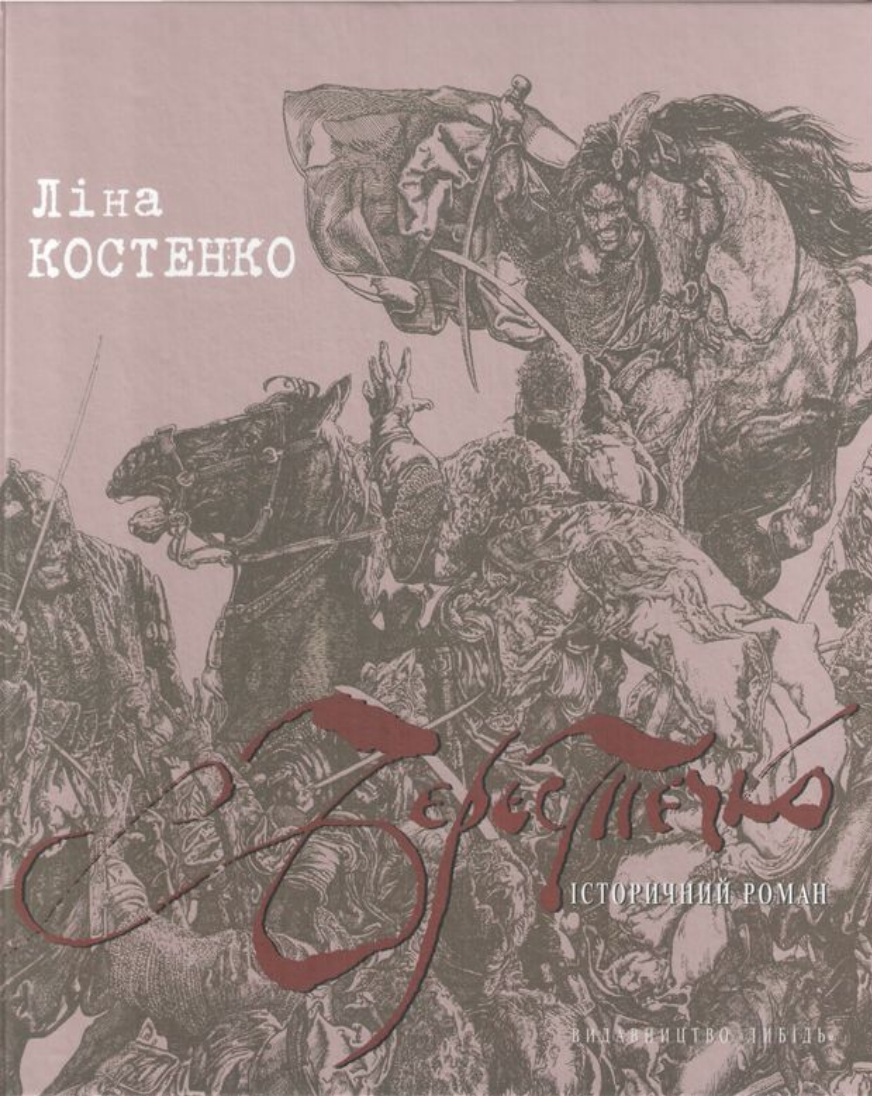
У 1987 році Ліна  
Костенко видала  
роман у віршах  
"Маруся Чурай",  
за який була  
удостоєна  
Шевченківської  
премії.





- "Маруся Чурай"  
1979 р.
- Жанр: історичний роман у віршах (визначення Л. Костенко).
- Тема: зображення нещасливого кохання Марусі та Грицька в поєднанні з широкою картиною життя України XVII ст.





- “Берестечко”  
1999 р.
- Жанр: історичний роман у віршах
- Тема: художнє осмислення однієї з найбільших трагедій періоду визвольної війни українського народу (1648-1654 рр.) та доля одного з найвидатніших державних діячів - Богдана Хмельницького.



Що таке “історичний роман”?



- **Історичний роман** — роман, побудований на історичному сюжеті, відтворює в художній формі якусь епоху, певний період історії. У ньому історична правда поєднується з правдою художньою, історичний факт — з художньою вигадкою, історичні особи — з вигаданими особами тощо.





- Складність структури роману у віршах - це підвищена емоційність оповіді, поєднання зображення героя з прямим ставленням до нього (по суті це вже не образ наратора, як у традиційному романі, а образ ліричного героя), переривання оповідного плану ліричним.





- Уже сама модель віршованого роману передбачає наявність ліричних елементів. Це, зокрема, текстові повтори, доречно використані й майстерно трансформовані фразеологічні звороти, описи природи, які увиразнюють душевний стан героя. Ліричні відступи, тобто пряме, відкрите вираження ліричних переживань, стають головними ланками в розвитку сюжету та розкритті насамперед образу головного героя.

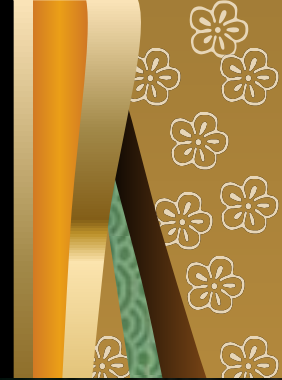
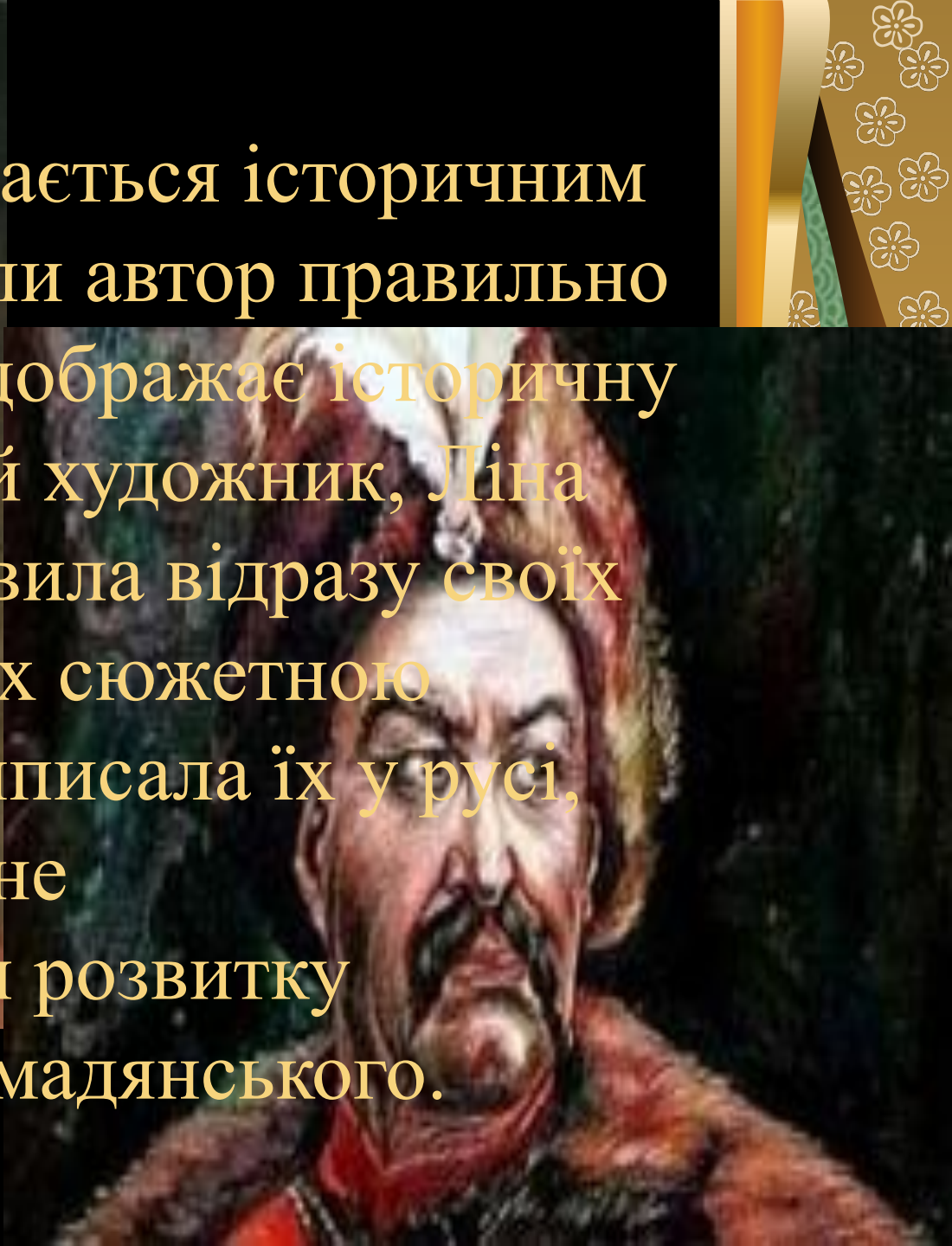
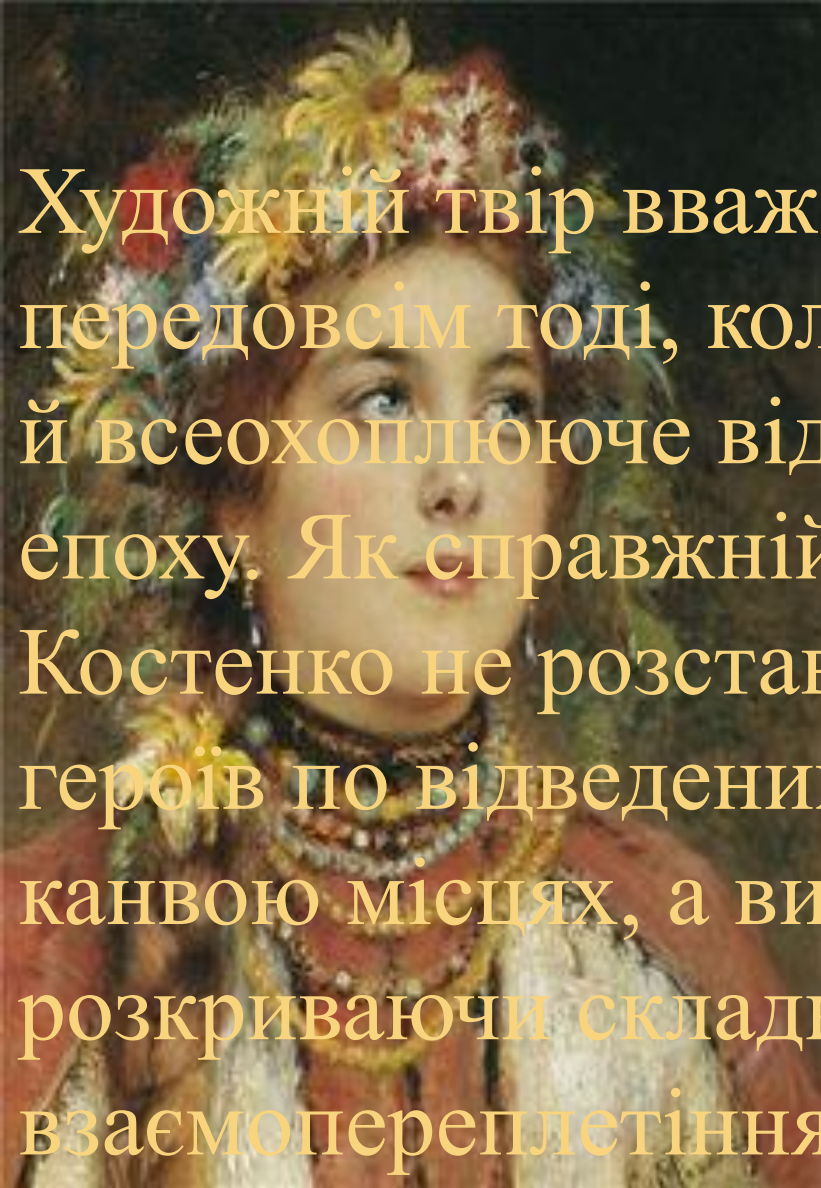




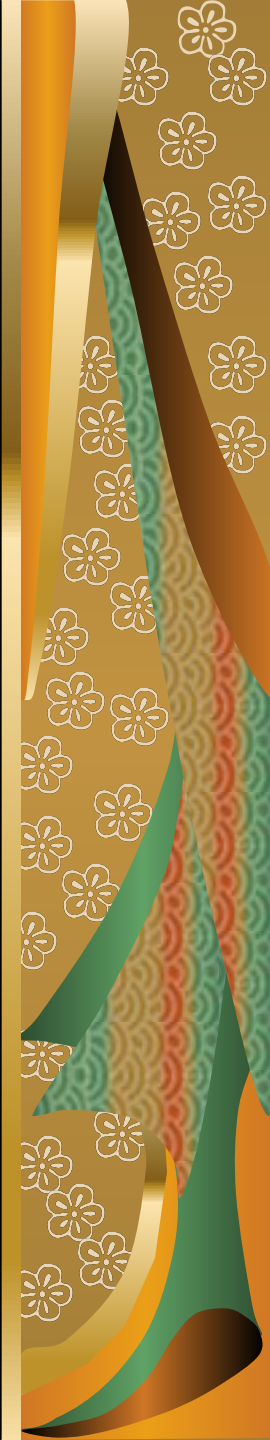
- Ліна Костенко на художнє тло історичного роману наклала прошарок актуальних проблем національного внутрішнього світу.



Художній твір вважається історичним передовсім тоді, коли автор правильно й всеохоплююче відображає історичну епоху. Як справжній художник, Ліна Костенко не розставила відразу своїх героїв по відведених сюжетною канвою місцях, а виписала їх у русі, розкриваючи складне взаємопереплетіння розвитку особистісного і громадянського.



- Головнин герой роману "Берестечко", постать реальна, сильна й небуденна, - гетьман Богдан Хмельницький.





- В суперечках же про історичну реальність особи Марусі Чурай незаперечною лишається вимога: поки не знайдено бодай одного документа, де зафіксовано її ім'я, можна говорити лише про літературну легенду, започатковану історичною повістю О. Шаховського «Маруся — малоросійська Сафо». На сьогодні такого манускрипту ще не маємо, але після роману Ліни Костенко Маруся Чурай стає нарешті цілком реальною особою, хай не в площині історичній, та, що не менше, а в даному разі, мабуть, важливіше, на терені літератури.



**Онома́стика** (від грец. *ὄνομα* — «ім'я», «назва») — наука, розділ мовознавства про сукупність власних (у більш вузькому сенсі — особистих) імен (онімів) об'єктів. Ономастика вивчає історію та закономірності їх виникнення, розвитку і функціонування, зміни, поширення і структури власних імен у мові і мовленні, в літературній і діалектній сферах.



- *Предметом вивчення є такі групи власних імен:*
- **антропоніми** (прізвища, прізвиська, псевдоніми та аноніми, криптоніми, астроніми),
- **топоніми** (гідроніми, ороніми, а також антропотопоніми)
- **зооніми**, фітоніми,
- **космоніми**,
- **хрононіми**, та ін.





- Космонімічна лексика сама по собі є дуже образною й асоціативною, в поетичному ж мовленні семантика космонімів стає настільки емоційно й експресивно навантаженою, з нею пов'язані настільки дивовижні і несподівані асоціації, що складається враження про безмежність потенційних семантичних можливостей слів цього шару лексики.



- Найчисленнішу групу в творах письменниці становлять космонімічні одиниці, серед яких найчастотнішими є Сонце (завжди позитивно забарвлене) і Місяць (для якого є характерним вживання його у складних, розгорнутих метафоричних комплексах і амбівалентність, тобто роздвоєність сприйняття).





Лягла на мур  
вечірня позолота.

Прощальний  
промінь блиснув на  
стіні.

І сонце, сонце —  
як жива істота,  
єдина, що  
всміхається мені!

Я завтра, сонце,  
буду умирати.  
Я перейшла вже  
смертницьку межу.  
Спасибі, сонце, ти  
прийшло крізь  
грати.  
Я лиш тобі всю  
правду розкажу.





Стоять залиті  
місяцем двори.  
Стара Полтава, як  
стара чаклунка,  
іде із клунком  
темної гори.

Кричали полускані  
стіни.

Якісь недопалені книги  
заблуканий місяць  
знадвору холодним  
пальцем гортав.

